

Beroep: kunstenaar

Onverdroten doorschrijven

Jack van der Leden

Gerbrand Bakker (1962) is zo'n schrijver wiens manuscript door verschillende uitgevers werd afgewezen voordat het een kaskraker werd. 'Ik kreeg het simpelweg niet gesleten. Niemand wilde het hebben! Ik voelde me totaal mislukt.'

Boven is het stil (2006) heet zijn inmiddels bekroonde roman, met de veelvuldig geciteerde, fraaie beginregel: 'Ik heb vader naar boven gedaan'. Al in de eerste weken na de verschijning in maart 2006 gingen duizenden exemplaren over de toonbank. Bakker won de Debutantenprijs en het Gouden Ezelsoor. De Engelse vertaling (*TheTwin*) werd bekroond met de International IMPAC Dublin Literary Award. Hij werd genomineerd voor de AKO Literatuurprijs, de Anton Wachterprijs, de Selexyz Debuutprijs en de Libris Literatuurprijs. De vertaalrechten zijn aan elf landen verkocht, de film- en toneelrechten verzilverd. Kortom, Bakker is de droom van iedere literaire uitgever.

Mensen verbazen zich erover dat iemand vanuit het niets zo'n succesverhaal neerzet. Maar zo werkt het natuurlijk niet, legt hij uit. 'Tijdens lezingen noem ik graag het voorbeeld van Gerard Joling. Die komt net als ik uit de kop van Noord-Holland, en ik weet dat hij jarenlang keihard heeft moeten knokken voordat hij doorbrak. Altijd aan het werk, geen schnabbel afwijzen. Stond hij weer te dansen bij *Toppop*. Nooit en nooit opgeven.'

Ook Bakkers succes komt niet uit het niets. In 1992 studeerde hij af in de historische taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam. 'Werk was er natuurlijk niet, ik rolde direct de bijstand in. Terugkijkend is echt alles, dus inclusief de vele literaire mislukkingen, vanaf dat jaar een aanloop geweest naar mijn huidige schrijversbestaan'.

De werkloze taalkundige had naast een passie voor schaatsen ook een liefde voor amateurtoneel. 'Ik dacht dat ik in toneel iets kwijt kon: vooral die schaarse momenten waarop je plotseling contact maakt met het publiek, doen je zinderen.' De vraag of dat 'iets' bij toneel hetzelfde is als het 'iets' bij schrijven, vindt hij lastig. 'Blijkbaar had ik altijd wel het idee dat er iets "uit" moest. Heerlijk is het gevoel dat je tijdens het formuleren kunt krijgen, het gevoel: hier gebeurt echt iets, mijn personage komt tot leven.' Tijdens lezingen in het land overkomt het hem ook. 'Let wel, het gaat over gevoel, het is contact zonder praten. Dat is toch het mooiste contact... Net als met je familie, je hoeft elkaar alleen maar aan te kijken. Ik houd daarvan, het is mijn drive bij het schrijven.'

Romantisch beeld

Ooit wilde hij kinderboekenschrijver worden. Maar... om de verkeerde redenen. Zijn vriendschap met kinderboekenschrijver Dolf Verroen bracht hem als twintiger in aanraking met een levensstijl die hem

Jack van der Ledenis redacteur van *Boekman*

mateloos aantrok: een mooi huis, vol boeken, kwaliteitswijnen, kunst aan de muur. 'Dat wilde ik ook', vertelt Bakker, 'maar het lukte me helemaal niet voor kinderen te schrijven, en eigenlijk wilde ik dat ook niet.' Inmiddels realiseert hij zich dat hij een romantisch beeld koesterde. Want het schrijversleven komt niemand aanwaaien: 'Het is soms keihard werken.'

Twee etymologische woordenboeken voor kinderen en een kinderboek waren zijn oogst van de jaren negentig. Voor zijn romans was geen animo. 'Ik voelde me totaal mislukt. Ik dacht: nu moet ik maar een vak leren waarmee ik altijd mijn brood kan verdienen.' Hij koos in 2003 voor een driejarige hoveniersopleiding – hij had altijd al een voorliefde voor tuinieren, ontwerpen en buiten werken.

Maar toen werd zijn roman *Boven is het stil* in maart 2006 alsnog gepubliceerd, en hij sloeg in als een bom. Het schrijven haalde hem als het ware in, want in de zomer van datzelfde jaar voltooide hij zijn hoveniersopleiding. 'De verkoop van het boek ging heel goed en ik kwam razendsnel in het lezingencircuit terecht. Vraag me niet hoe het kwam, maar het is sindsdien nooit meer opgehouden.'

In de jaren daarna verschenen nieuwe publicaties. Bakker onderhoudt een blog, schrijft een column voor *De Groene Amsterdammer*, en houdt lezingen in binnen- en buitenland. 'Maar ik wil ook iets blijven doen met mijn opleiding tot hovenier.'

Wat is de invloed geweest van de werkbeurs die het Fonds voor de Letteren hem in 2000 toekende? 'Misschien heb ik toen besloten dat ik ondanks het uitblijven van erkenning schrijver ben. Ik ervoer het als een stimulans. Ik geloof niet dat ik de toelage heb aangenomen. Het klinkt idioot, maar dat weet ik niet meer.'

Inmiddels verdient hij te veel om nog aanspraak te kunnen maken op een beurs: 'Ik kan er lekker van leven.' En zijn pensioen, is dat goed geregeld? Bakker schiet in de lach. 'Nee, daar ben ik helemaal niet mee bezig. Tweemaal per jaar krijg ik een brief van een of ander pensioenfonds, dat er weer 2,50 euro aan mijn tegoed is toegevoegd. Dus ik bouw op, maar erg hard gaat het niet.' Angst voor de toekomst kent hij niet. 'Of ik nu veel of weinig boeken verkoop, veel of weinig aandacht krijg, het belangrijkste is het schrijven zelf. Ik zal altijd blijven schrijven, stug en onverdroten. Dat is een mooi woord, hè.'

www.gerbrandsdingetje.nl

www.cossee.com

Gerbrand Bakker
Fotograaf: Gitte Sofie Hansen

Links: omslag van Boven is het stil
Uitgeverij Cossee

Onder: Gerbrand Bakker ontvangt de
International IMPAC Dublin Literary Award
uit handen van Cllr. Emer Costello, Lord
Mayor of Dublin voor The Twin (vertaling
van Boven is het stil) op 17 juni 2010
Fotograaf: Martin McChree

